

SLAVA DORI

Izložba djela

SLAVE RAŠKAJ U SPOMEN NA DORU PEJAČEVIĆ

(IZ ZBIRKE KOVAČIĆ - MIHOČINEC)

 LISINSKI

1.-5. ožujka 2023.

SLAVA DORI

Plemićko podrijetlo, odrastanje i stvaranje u gotovo identičnom geografskom prostoru i vremenu, te naposljetku i prerana smrt, nisu jedine okolnosti koje povezuju dvije velike i slavne hrvatske umjetnice: **Slavu Raškaj** (1877-1906) i **Doru Pejačević** (1885-1923). Bogomdani talent Slavi u slikarskom, a Dori u glazbenom (skladateljskom) izrazu još čvršće povezuje njihove sudbine u panteonu hrvatskih velikana. Zbog toga smo priredili ovu brojem izložaka (15 djela) malu izložbu djela Slave Raškaj u spomen na Doru Pejačević, na stotu obljetnicu njezine nesretne smrti (5. 3. 1923.).

Iako su u **Zbirci Kovačić-Mihočinec** sačuvani Slavini radovi nastali od 1889. do 1904. godine, naš izbor većinom predstavlja šest najplodnosnijih godina Slavina stvaralaštva (1895-1901).

Motivi cvijeća u svim mogućim kombinacijama (od jednoga cvijeta do raskošnih ukrasnih girlandi), ozaljski i ini hrvatski krajolici, lopoči i "mrtve prirode" koje izgledaju kao da su žive, zaštitni su znakovi Slave Raškaj u arhivu naše vizualne memorije. Naravno, u tehničari akvarela na papiru.

Upravo smo dva motiva cvijeća (**Tulipan** i **Stručak cvijeća II - Šumarice**), koja su nastala prije Slavina odlaska na školovanje u Zagreb, postavili na početak vremenske lente naše izložbe. Iako nam se obje vrste cvijeća ne uklapaju u Dorin klavirski ciklus *Život cvijeća op. 19*, koji je nastao tijekom studiranja u Zagrebu 1904. do 1905. (obuhvaća osam minijatura: Visibaba, Ljubica, Đurđica, Potočnica, Ruža, Crveni karanfil, Ljiljani i Krizanteme), njihova vizualna harmonija govori nam da ih je oblikovala vješta ruka i talentirano oko.

Seoski darovi jeseni razigrani su i prepuni mladenačke razbarušenosti, nepreciznosti u akvareliranju predmeta u prikazu, ali s jedinstvenim kolorističkim *štimungom* koji prožima cijelu kompo-

JELENI NA BOJNI, 1897.

tempera, gvaš/polukarton (kaširan na deblji karton), sam prikaz: 150x420 mm, sign. d.d.k.: SR.

ziciju. Nasuprot tome, **Mrtva priroda s dimećom cigaretom** zrači strogoćom i prekrasan je rezultat poduke Slavina učitelja, slikara Bele Čikoša (1964-1931) tijekom jeseni 1995. i proljeća 1996. godine. Svaki je predmet na slici oblikovan maksimalnom pažnjom i tek ih tamna pozadina i dim cigarete objedinjuje u skladnu cjelinu.

Tri krajolika (**Badnjak u Donjem gradu**, **U Maksimiru kod osušene bukve** i **Poljana iznad zadnjeg Maksimirskog jezera**) djelomično nam otkrivaju zagrebačke prostore u kojima je slikarica najviše voljela boraviti: Botanički vrt, Gornji grad te park Maksimir i poljane između željezničke pruge i Save.

Remek-djelo **Kišni dan u Samoborskom gorju** pripada kategoriji najkvalitetnijih Slavinih akvarela. Zračnom perspektivom i difuznom rasvjetom prizora slikarica je postignula dojam monumentalnosti pejzaža. Kolekcionar dr. sc. Josip Kovačić (1935-2017) piše u knjizi "Slijepe ulice u životu Slave pl. Raškaj" da je tim samoborskim krajolikom vjerojatno šetala s Hanibalom pl. Praunspergerom (1875-1942), njenom nesretnom ljubavi kojem je te godine, 1897., na vojnoj vježbi u okolici Ozlja, poklonila sliku **Jeleni na bojni**. Kovačić je bio uvjeren da je

uzrok Slavine najveće sreće, ali i životne tragedije bio upravo Hanibal.

Već iduće, 1898. godine, u Slavinih se radovima mogu zamijetiti i pronaći odtkloni od očekivanih oblikovnih formi. Oblik mačke u prikazu brda, odrazi nepostojećih kuća u vodi, "sakriveni protodemoni i detalji koji su nosioci deluzija, a neki i kao pokazatelji Slavina *osebujnog erosa*" (Kovačić). **Stablo-amažonka ispred seoskih kuća** sadrži neke od navedenih aberacija.

Akvarel **Jesen u atriju palače** iz 1903. (kad je već bila u umobolnici u Stenjevcu) u pomalo nadrealnoj, ali i simboličkoj atmosferi prikazuje unutrašnjost atrija čiji su zidovi djelomično prekriveni prekrasnom biljkom penjačicom dok se u dubini ophodnog hodnika atrija nejasno nazire figura koja ne sluti na dobro. Kao ni Slavina budućnost u tom trenutku.

Za kraj ću parafrazirati autora teksta *U spomen na Doru Pejačević* te reći da i Slavin fascinantan svijet akvarelnih nijansi "ushičuje dušu", a uživanje u gledanju njezinih djela pretvara se "u fizički doživljaj koji nas oplemenjuje i čini bogatijima te postaje neprocjenjiv doživljaj".

Zdravko Mihočinec

BADNJAK U DONJEM GRADU, 1896.
akvarel/papir, 221x118 mm, sign. d.l.k.: S. Raškaj

SEOSKI DAROVI JESENI, oko 1895.
akvarel/papir, 204x315 mm, sign. d.s. (na torbici): S.pl.R.

ŽUTI TULIPAN, oko 1895.
akvarel/papir, 430x235 mm, sign.d.d.k.: S. Raškaj

U MAKSIMIRU KOD OSUŠENE BUKVE, 1897.
kombinirana tehnika (akvarel, jajčana tempera) / polukarton, 233x294 mm, sign. d.l.k.: S. R

POLJANA IZNAD ZADNJEG MAKSIMIRSKOG JEZERA, 1897.
gvaš/papir, 223x308 mm, sign. d.d.k.: S. Raškaj 97

MRTVA PRIRODA S DIMEĆOM CIGARETOM, 1896.
akvarel/papir, 288x392 mm, sign. d.d.: S. Raškaj

KIŠNI DAN U SAMOBORSKOM GORJU, jesen 1897.
akvarel/papir, 312x395 mm, sign. d.d.: S.R.97.

KUTAK OZALJSKOG VRTA, ljeto 1898.
akvarel/papir, 505x323 mm, sign. d.d.: S. Raškaj

CIČA ZIMA U ŠUMI, zima 1898./9.
akvarel/papir, 240x190 mm

DJEČAK IZ ZLATARA, 1899.
gvaš/papir, 398x298 mm, sign. d.l.: S. R. // 99

POGLED IZ ŠKOLSKOG DVORIŠTA U ORAHOVICI, 1901.
akvarel/papir, 277x417 mm, sign.d.l.k.: S. Raškaj

STABLO - AMAZONKA ISPRED SEOSKIH KUĆA, 1900.
akvarel/papir, 168x224 mm, sign. d.d.k.: S. R. // 1900

JESEN U ATRIJU PALAČE, 1903.
akvarel/papir (kaširano na karton), 225x315 mm, sign.d.l.k.: S. Raškaj

kolekcionar
Josip Kovačić

**SLIJEPE ULICE U ŽIVOTU
SLAVE PL. RAŠKAJ**

Art magazin Kontura

ZBIRKA KOVAČIĆ-MIHOČINEC

U Zbirci Kovačić-Mihočinec nalazi se više od 100 djela Slave Raškaj te oko 3.000 djela hrvatskih slikarica i slikara rođenih u 19. i 20. stoljeću. Osnivač Zbirke je dr. sc. Josip Kovačić (1935-2017), kolekcionar i donator "Zbirke hrvatskih slikarica rođenih u 19. st." Gradu Zagrebu. Godine 1991. u sakupljanju mu se pridružuje i Zdravko Mihočinec (1967), izdavač i urednik Art magazina Kontura. Dr. J. Kovačić bavio se proučavanjem života i djela Slave Raškaj gotovo 40 godina te je kruna toga pothvata knjiga "Slijepe ulice u životu Slave pl. Raškaj", objavljena u izdanju Art magazina Kontura 2019. godine. Knjiga/monografija obima 328 str. najiscrpnije dosada obrađuje život slikarice te donosi najpotpuniji katalog radova autorice (585 djela).

KONTURA
AUKCIJSKA KUĆA

Organizator izložbe:
Aukcijska kuća Kontura d.o.o.

Izbor djela i predgovor:
Zdravko Mihočinec

Fotografije:
Goran Vranić, Robert Kožić

Na naslovnici:
Stručak cvijeća II, oko 1895., akvarel / papir,
375x287 mm, sign.d.d.: S. pl. Raškaj